

AZ ELSŐ MŰSZAKI SZAKKÖNYVTÁRUNK ALAPÍTÁSÁNAK 200. ÉVFORDULÓJA

Móra László

A könyvtártörténet a Selmecbányán 200 évvel ezelőtt alapított híres bányászati akadémia könyvgyűjteményét hazánk legrégibb technikai könyvtárának tartja. A felsőfoku bányászati tanintézet 1763-ban történt felállítását követően két év telt el, míg könyvtára is létrejött; 1765-ben PODA Miklós, a mennyiségtani tanszék tudós tanára 600 Ft értékben 106 könyv és részben folyóirat kötetet vásárolt, és ezzel megvetette a selmeci szakkönyvtár alapját. Az első beszerzésekről leltárjegyzék készült, és ennek alapján tudjuk, hogy a selmeci könyvtár keletkezése időszakában a matematika, geometria, fizika mellett főleg a bányászat és gépészet körébe tartozó művekkel rendelkezett. Jellemző, hogy az állománynak csaknem fele könyvjellegű időszakos kiadvány: Abhandlungen .. és Magazin /1/.

A 200 éves jubileum a hazai műszaki könyvtárügy és tájékoztatás szempontjából is jelentős. Ismeretes, hogy szakkönyvtáraink általában kétféle módon keletkeztek: az iskolai és az iskolától független könyvtáralapítás útján. Az iskolán kívül szervezett könyvtárak különböző szakintézményekhez kapcsolódnak; mint pl. találmányi hivatalokhoz /közülük legnagyobb a londoni Patent Office Library/, természettudományi és szakmai egyesületekhez /a pittsburghi Carnegie Institut and Library, hazánkban az 1841-ben alakult Természettudományi Társulat Könyvtára, Mérnök és Építész Egyesület könyvtára 1867-ben stb./, vagy az iparmúzeumok létesítményei /nálunk az 1883-ban alapított Technológiai Iparmúzeum könyvtára, amelyből fejlődött ki a mai Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, vagy az 1925-ben létesített müncheni Bibliothek des Deutschen Museums//2/.

A felsorolt módokon létesült szakkönyvtáraknál jóval idősebbek és nagyobb múlttal rendelkeznek az oktatási intézmények természettudományi és technikai gyűjteményei. A 18. század második felében és a 19. század folyamán az universitas scientiarumtól különváltak működő polytechnicumok, műszaki főiskolák és műegyetemek mindenhol berendezik a maguk szakkönyvtárát, melyek az oktatás-kutatáshoz szükséges szakirodalom tárházai lesznek. A műszaki felsőoktatási intézmények létesítése abból a felismerésből fakadt, hogy a technikai tudományok művelésére az universitások általában nem alkalmasak. Kétségtelen,

hogy a technikai főiskolákon az oktatás rugalmasabb, az élettel való kapcsolat is szorosabb. Míg az univerzitások a tudományok elvon-
tább művelésére szolgáltak, a technikai főiskolák keletkezésüket an-
nak a társadalmi szükségletnek köszönhetik, hogy a gyakorlati élet
gazdasági-termelési problémáit tudományos alapon kellett megoldani.

A Selmeci gyűjteményből:
Egy Drezdában 1590-ben kiadott magyar
vonatkozású bányásztkönyv

a bánya-, zuzó-, kohó- és kémlészeti művek a legtökéletesebben van-
nak berendezve s mellettük tűz-, /Feuermaschine/ viz- és léggépek
/Luftmaschine/, valamint rudazatos szerkezetek /melyek máuitt hiá-
nyoznak/ léteznek, minek folytán a tanár részére elméleti előadásai-
nak gyakorlati beigazolása és a hallgatók részére az elsajátítandó

Az univerzális gyűj-
tőköri egyetemi könyvtárak
mellett így alakulnak ki a
fentiek figyelembevételé-
vel a műszaki főiskolák
speciális szakgyűjteményei.
Hazánkban például a nagy-
szombati egyetemen 1753-
tól előadták a matézissel
kapcsolatosan a geometri-
át, trigonometriát. Ezek
azonban csak matematikai
alaptanulmányoknak tekin-
thetők, és lehetőség sem
nyílt a gyakorlati tár-
gyak, mechanika, építészet-
tan stb. elsajátítására. E-
zért a bécsi udvar gazda-
ságpolitikai céljainak
szolgálatára oly szakokta-
tási intézményeket alapi-
tott, mint a Szempcen, majd
a Tatán működő Collegium
oeconomicumot, mindenek-
előtt pedig a selmeci bá-
nyászati akadémiát, amely
kétségtelenül hazánk első
technikai jellegű főisko-
lája, és így könyvtára
is a legrégebbi műszaki
szakkönyvtárnak tekinthe-
tő /3/.

A tudomány és a gya-
korlat helyes arányu egye-
sítését felölelő bányászati
szakoktatás megvalósí-
tására az egész monarchia
területén a legalkalmasabb
Selmecbánya, mivel az udva-
ri kamara e tárgyban kia-
dott alapelvei szerint "itt

teóriák gyors átértékelése szempontjából hiánytalanul minden rendelkezésre áll. "Valóban nehezen találhattak volna jobb helyet Selmecbányánál, amelynek nevét természeti kincsei mellett oly kimagasló technikai újítások, vívmányok bevezetése tették ismertté, mint a löporrobbantásnak a bányászatban való első alkalmazása /1627/, a gőzerőnek és sűrített levegőnek a bányagépesítésben való felhasználása, az első hidraulikus szivattyú működése stb. Még a szakemberek között is kevésbé ismert, hogy a sodronykötél gépi gyártása az aknaszállítás céljaira az egész világon elsőnek hazánkban Selmecbányán kezdődött, és ezzel a mai modern sodronykötélgyártás alapjait vetették meg /4/.

A Selmeci gyűjtemény első beszerzéseiből:
1738-ban megjelent kohászati szakkönyv címlapja és címlapképe

Sok más újítás is fűződik e helyhez, hírnevét mindamellett annak köszönheti, hogy Selmecbányán indul meg a bányamérnökképzés elsőnek egész Európában. Már 1735-ben bányatisztképző iskola alakul, amelynek MIKOVÉNYI Sámuel, a tudós bányász és térképész a szervezője és tanára. /MIKOVÉNYI térképei legnagyobbraest BÉL Mátyás Notitia Hungariae c. művében láttak napvilágot./ Ebből a szakiskolából fejlődött ki az a felsőfoku bányászati intézet, melyet 1763-ban állítottak fel és 1770-ben akadémiai rangra emeltek. De a főiskolát nem az elnevezése, hanem az első professzorok nevei fémjelzik: az ásvány-

tan, kémia európai hírnévű tanárai: JACQUIN Miklós, SCOPOLI János; a mennyiség- és fizika, mechanika előadói: PODA Miklós, PATZIER Mihály és a bányaművelés tanárak kiválósága DELIUS TRAUOGT Kristóf. Legfőbb érdemük, hogy meghonosították mind a kémia, mind a bányászati oktatásban az egyedüli termékeny kísérleti módszert, mely újszerűségénél és hatékonyságánál fogva sok idegent vonzott Selmecre. Az akadémia hírnevének köszönhető, hogy az első nemzetközi vegyészkongresszust 1786-ban Selmecbányán tartották. Tekintélyét legjobban mutatja, hogy 1794-ben a francia Nemzeti Konventben FOURCROY, a híres vegyész a Közmunkák Központi Iskolájának /a későbbi École Polytechnique/ felállítására érdekében tartott beszédében a selmeci intézetre mintaképül hivatkozott. Javasolata, amely az akkori Gazette Nationale-ban is megjelent magyar fordításban így hangzik: "Eddig Franciaországban a fizikát és kémiát csak elméletben tanították. A selmeci bányászati iskola Magyarországon szembevetendő példája annak, milyen hasznos, ha a hallgatókkal gyakoroltatjuk és kiviteleztetjük a hasznos tudományok alapjait szolgáló műveleteket. Ott /Selmecbányán/ nyitva állnak a laboratóriumok, és fel vannak szerelve mindazon készülékekkel és anyagokkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a hallgatók a kísérleteket maguk is megismételjék, és saját szemükkel lássák az anyagi testek egyesülésekor végbemenő jelenségeket" /5/.

Ugy véljük, nem tévedünk, ha a fenti hivatkozásban a laboratóriumi munkához szükséges eszközökhöz azt a szakirodalmi anyagot is hozzászámítjuk, amellyel az akadémia könyvtára kezdetől fogva rendelkezett. A selmeci intézet alapítólevele ugyanis már az első professzoroknak meghagyta, hogy auditoriumuk részére megfelelő tankönyveket irjanak és bocsássanak nyomtatás alá, egyelőre pedig önmaguk által választott szerzők művei nyomán haladjanak. A tanárok közül JACQUIN 865 oldalas német nyelvű jegyzete, amely az 1765/66. tanév előadásait tartalmazza, reánk maradt. /Collegia Chymica címen az OSzK kézirattárában 237. Quart. Germ. / Ebben GELLERT: Anfangsgründe zur metallurgischen Chemie..Leipzig, 1751-ben kiadott könyvét használja fel, és egészíti ki magyarázatokkal. JACQUIN selmeci kutatásainak eredményeit publikálja "Examen chemicum ..." c. latin nyelvű művében, melyet Bécsben 1769-ben adnak ki, és két év múlva németül is megjelenik "Chymische Untersuchungen ..." címen. JACQUIN nevével a korabeli irodalomban sokfelé találkozunk, sokszor hivatkoznak kísérleteire még oly tudósok is, mint LAVOISIER vagy LINNÉ. Selmecről a bécsi egyetem katedrájára kerül, itt jelenik meg legnagyobb terjedelmű műve: Anfangsgründe der medicinisch-praktischen Chymie /1783/, amelyben különösen az anorganikus kémia van jól kidolgozva, úgy hogy a munka két kiadásban még évtizedeken át mint alapvető mű szerepelt. Utóda SCOPOLI János előadásait az 1770-ből fennmaradt "Grundsätze der systematischen und praktischen Mineralogie" című 778 oldalas kéziratos jegyzete őrzi, amely gyakorlati műszaki, kohászati szempontból értékes mű. SCOPOLI tanulmányait a Leipzigben 1769-1772-ben kiadott Annus historico-naturalis című 5 kötetes munkában adja közre. Sokoldalú tevékenységéről tanuskodik a Mannheimben 1789-ben megjelent kohászati szakkönyve az "Anfangsgründe der Metallurgie" című 29 réztáblával illusztrált mű. A kémia tanárai közül még PATZIER Mihály tűnik ki szakírói munkásságával a Budán az Egyetemi nyomdában kiadott Anleitung zur metallurgischen Chemie c. négykötetes munkájával /1805/.

A kémikusoknál nem kevésbé híres a bányaművelés tan professzorának, DELIUS TRAUGOTT Kristófnak "Anleitung zu der Bergbaukunst. Wien, 1773" c. tankönyve, melyet többször is kiadtak és franciául a párizsi tudományos akadémia is megjelentette. E bányászati művet még ma

**SPECULUM
JURIS METALLICI.**
Eder:
Berg-Rechts-Spiegel/
Darinnen zu finden
Was jedweder dem Bergwesen zugethaner/
Hohen/Mütern und Niedern Person/
Als Grund-Herren/Diener. Künftigen/der Berg-Verwalter/
Ampts-Leuten/Dienern und Arbeitern/Befehl/Verordnung
und Befugnis:
Was sie sich bey und gegen andere so zum Bergweß angemessen von Berg- oder
Kerren/oder auch in Güter- oder Rechten/der Berg-Handeln verhalten sollen:
Von denen dem
Kaiser FERDINANDO I.
Eoblt. Gedächtnis/
An. 1584. publicirten Reichsmathschaften/Erlaßten/
kaiserlichen Edict- und Jern-
Brauch des Jern
Kaiser RUDOLPHI II.
Eoblt. Andenken/
Zu Parrier/der ersten kaiserlichen Berg-Verordnungen/der
auch die kaiserlichen Berg-Verordnungen/der kaiserlichen Berg-Verordnungen/
Ere-Kaiser/der ersten kaiserlichen Berg-Verordnungen/der kaiserlichen Berg-Verordnungen/
von einer andern/der ersten kaiserlichen Berg-Verordnungen/der kaiserlichen Berg-Verordnungen/
Mit denen Formalibus unter eines kaiserlichen Raths getrachtet/
Sebastian Span- weyl. Syndico der Kammer/
kaiserlichen Berg-Verordnungen/der kaiserlichen Berg-Verordnungen/der kaiserlichen Berg-Verordnungen/

ANNO M. DC. XVII.

A selmeci könyvtár első beszerzéseiből:
1698-ban Drezdában kiadott bányajogi könyv címlapja

is klasszikusnak lehet ítélni. Gazdag szakírói tevékenységet fejtett ki PODA Miklós, a mennyiség-tan, fizika, mechanika tanára is. Különösen értékesek a Selmecen használatos gépeket leíró munkái. /Nieder-

ungarische Maschinen, 1771/. Közel egy tucat könyve jelent meg, PODA Miklós tanár neve azonkívül mint a selmeci szakkönyvtár első tervszerű gyarapítója került be a könyvtár történetébe. Utóda, THIERENBERGER Károly tanár a gráci obszervatóriumból került a selmeci katedrára. Előadásai nyomán készült mennyiségtani és fizikai jegyzetek közkezen forogtak, mint kötelező anyag. THIERENBERGER Károly személyében az első műszaki szakkönyvtárost tisztelhetjük, mivel 1771-1779-ig kezelte az akadémia könyvtárát, mint tanár-könyvtáros. Látjuk tehát, hogy a selmeci akadémia könyvtárát már a kezdetnél is természettudományokban jártas, technikai ismeretekkel rendelkező tudós szakemberek kezelték, és ez rányomta bélyegét a beszerzett állományra.

Dolgozatunk terjedelme nem engedi, hogy a selmeci akadémia könyvtárának anyagát részletesen elemezzük, és fejlődését ismertessük. Csupán illusztratív jelleggel sorolunk fel néhány adatot a könyvtár történetéből. 1774-ben a bécsi udvari kamara engedélyezi, hogy PEITHNER János bányaműveléstani tanár magánkönyvtárát 4000 Ft-ért megvásárolják. /Az összeg nagyságára megjegyezzük, hogy ugyanakkor pl. SCOPOLI tanár egész évi fizetése 1500 Ft volt./ A könyvtárra vonatkozó források 1808-ban az állományt kb. 3000 kötetre becsülik; ez abban az időben műszaki könyvek vonatkozásában tekintélyes szám. A könyvtár első évtizedeiben beszerzett művek megoszlására idézünk egy napjainkban végzett felmérést, amely szerint 16 db XVI. századbéli, 34 db XVII. századbéli, 265 db XVIII. századbéli bányászati és kohászati mű és kb. ugyanennyi általános természettudományi mű található az anyagban /6/. A gyűjtemény tudományos értékére vonatkozzon dr. PROSZT János Kossuth-díjas akadémikus, a kémiai tudományok doktorának egyik tanulmányában a selmeci könyvtárra tett következő megállapítására hivatkozunk: "Nem mulasztathatjuk el, hogy legalább itt meg ne emlékezzünk arról a tökéletes és nagy gonddal összeválogatott kémiai szakkönyvtárról, melyet PATZIER és társai reánk hagytak. Nemcsak intézetünk tudományos szellemének és dicső múltjának beszédes bizonyítéka e könyvtár, hanem olyan segédeszköz, mely nélkül e tanulmány talán el sem készülhetett volna." /7/

1809-ben megalakul az erdészeti tanszék, és ettől kezdve a könyvtár gyűjtőköre e szaktudomány anyagára is kiterjed. A 19. században lassan fejlődik, egy 1862-ből fennmaradt leltárnapló szerint az állomány 8000 kötet, melyet 12 szakcsoportra osztva raktároztak. E század utolsó évtizedeiben meggyorsul a gyarapodás, az 1885. évi országos statisztikában a selmeci bányászati akadémia könyvtári állománya 16 430 kötet; ekkor a Műegyetemi Könyvtár /40 000 kötet/ mögött a második legnagyobb technikai könyvgyűjtemény. A selmeci könyvtár anyagáról az 1900-1903-as években nyomtatott leíró katalógus jelenik meg, amely betűrendben felsorolja az állomány 23 279 kötetét. Az utolsó hivatalos adat az első világháború idején a Bányászati és Erdészeti Főiskola programjából /megjelent Selmechbányán, Joerges ny. 1917-ben/ származik; eszerint az 1915/1916. tanévben a tanári könyvtár állománya 37 759 kötet. Közismert, hogy a főiskola személyzetével és gyűjteményeivel 1919-ben átköltözött Sopronba, ugyanakkor Selmechbányán /Banska-Stiavnica/ megszűnt a felsőfokú oktatás.

Az egykori híres akadémia jogutódai a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem és a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem, ahol ma az erdészeti, illetve bányász-kohász mérnökképzés folyik. Tárcaközi megállapodás értelmében az utódegyetemek könyvtárai a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának, mint a műszaki felsőoktatási könyvtárhálózat központjának vezetése alatt rendezték és feldolgozták a feltehetően selmeci eredetű anyagot, és erről készített katalógusokon tájékoztatják az erdész és bányász felsőoktatást és tudományos kutatást.

::::

IRODALOM

- /1/ MIHALOVITS János: A selmeci Bányászati Akadémia alapítása és fejlődése 1846-ig. Sopron, Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar, 1938.
- /2/ Az Országos Műszaki Könyvtár Jubileumi Évkönyve. /Összeáll. és szerk. JÁNSZKY Lajos./ Bp. 1958.
- /3/ ZELOVICH Kornél: A M.Kir.József Műegyetem és a hazai technikai felsőoktatás története. Bp. Pátria ny. 1922.
- /4/ FALLER Jenő: A magyar bányagépesítés uttörői a 18. században. Bp. 1952. és
-: 1837-ben Selmezbányán készítették az első géppel vert sodrony-kötelet. Bp. MTA.Műsz.Tud.Oszt.Közleményei, 1954.
- /5/ Gazette nationale, ou le Moniteur universel. 8. No.8.Oct. Vendemaire, l'an 3 de la Rép.fr. - A hivatkozás magyar fordítása megjelent "A kémia gyakorlati oktatásának kétszáz éves évfordulója" c. cikkben = Kohászati Lapok. 1959. 1.sz.
- /6/ A selmeci könyvtár történetére vonatkozó két értékes tanulmány közül az első a multtal, míg az utóbbi a jelen helyzetével foglalkozik: SZABÓ Tibor: A soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar könyvtárának története. Sopron, Agrártud.Egy.Erdőmérnöki Kar Könyvtára, 1952. - SZABÓ István: Hazánk első műszaki jellegű műemlékkönyvtára. = Soproni Szemle. 15.évf. 3.sz. 1961.
- /7/ PROSZT János: A selmeci Bányászati Akadémia, mint a kémiai tudományos kutatás bölcsője hazánkban. Sopron, Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar, 1938. - Ugyanezzel a témakörrel foglalkozik SZABADVÁRY Ferenc: A selmezbányai Bányászati Akadémia uttörő szerepe a kémiai laboratóriumi oktatás kialakításában. = Technikatörténeti Szemle, 1.sz. 1963.

MÓRA, L.: Zur 200-Jahr-Feier der ersten ungarischen technischen Bibliothek

Die älteste ungarische technische Fachbibliothek begann ihre Tätigkeit vor 200 Jahren in der im Jahre 1763 in Selmecbánya /Schemnitz/ errichteten Technischen Hochschule. Die Basis der Bibliothek der berühmten Bergakademie schuf Miklós PODA, der Leiter des Lehrstuhls für Mathematik, als er in 1765 106 Bücher und Zeitschriften gekauft hatte. Die für die Bibliothek der Akademie angeschafften Werke wurden in 1770 in einem Inventar aufgenommen, aus dem feststellbar ist, dass die erste ungarische technische Buchsammlung zur Zeit ihrer Entstehung neben den Büchern über Mathematik und Physik vor allem diese über Chemie und Metallurgie hatte.

Selmecbánya verdankte ihren Ruhm ausser ihren Mineralschätzen und den im Bergbau hier eingeführten technischen Neuerungen vor allem dem Umstand, dass in ganz Europa an dieser Stelle die Ausbildung von Bergbauingenieuren ihren Anfang nahm. Hier wurde auch der erste internationale Chemikerkongress in 1786 abgehalten. Das Ansehen der Bergakademie spiegelt sich auch darin, dass sich der berühmte Chemiker FOURCROY in 1794 im Nationalkonvent der französischen Revolution in seiner die Errichtung der École Polytechnique fordernden Rede als Vorbild auf das Institut in Selmecbánya berief. Die Akademie trat mit den Methoden der im Unterricht durchgeführten Laboratoriumsversuche hervor und dazu waren die wichtigsten Manuskripte, Handbücher und Lehrbücher der Fachwissenschaft unentbehrlich.

Den Kern der Akademiebibliothek in Selmecbánya bildeten die Aufzeichnungen und Fachbücher der ersten berühmten Professoren Miklós JACQUIN, János SCOPOLI, Kristóf DÉLIUS TRAUOGOTT u.a. m., von denen manche auch übersetzt und im Ausland ebenfalls veröffentlicht wurden, wie z.B. die Bergbaukunde von DELIUS, übersetzt von der pariser Wissenschaftlichen Akademie. Die von Professor PODA, der die Bibliothek als erster planmässig erweiterte, stammenden Beschreibungen der in Selmecbánya gebräuchlichen Grubenmaschinen sind von besonderem Wert. Sein Nachfolger, der Professor der Kraftwerkslehre und Mathematik Károly THIERNBERGER war der erste technische Bibliothekar; er betreute die Bibliothek von 1771 bis 1779 als Professor-Bibliothekar. Dies zeigt, dass die erste ungarische technische Bibliothek bereits vom Anfang ihrer Tätigkeit an von Fachleuten betreut wurde, die in den Naturwissenschaften bewandert waren und über technische Kenntnisse verfügten. Auch die Zusammensetzung des Bestandes widerspiegelt diese Tatsache. Die Akademie wurde in 1809 mit einem Lehrstuhl für Forstwissenschaft erweitert und der Sammelkreis der Bibliothek erstreckte sich nunmehr auch auf diese Fachwissenschaft.

Im Laufe des 19. Jhds. entwickelte sich die Bibliothek gleichmässig weiter und im Jahre 1885 betrug ihr Bestand gemäss der Landesstatistik 17 000 Bänder. Bis zum ersten Weltkrieg wuchs der Bestand auf 38 000 Bänder an. Im Jahre 1919 siedelte die Hochschule nach Sopron /Ödenburg/ um und in Selmecbánya wurde die Hochschulausbildung in Bergbau- und Forstwissenschaft aufgehoben. Gegenwärtig

findet diese Fachausbildung an der Universität für Forstwissenschaft und Holzindustrie in Sopron und an der Universität für Schwerindustrie in Miskolc statt, wo zum Unterricht auch die aus der ersten ungarischen technischen Bibliothek stammenden klassischen Werke herangezogen werden.

.§.

МОРЯ Л.: 200-летняя годовщина заложения первой венгерской технической библиотеки

Древнейшая специализированная техническая библиотека нашей страны начала свою работу 200 лет тому назад в техническом высшем учебном заведении, созданном в 1763 году в городе Шелмецбанья. Основателем библиотеки знаменитой горной академии был Миклош Пода, профессор математической кафедры, который в 1765 году приобрел 106 книг и журналов. Труды, приобретенные для библиотеки академии в 1770 году, были инвентаризированы и, на основании этого, мы теперь знаем, что первый сборник технических книг во время его создания содержал в себе, помимо математических и физических книг, главным образом, труды, касающиеся химии, металлургии, горного дела и механики,

Город Шелмецбанья приобрел свою известность помимо своих природных сокровищ и усовершенствований, внедренных в горное дело, в первую очередь, благодаря организации образования горных инженеров впервые во всей Европе. Первый международный съезд химиков состоялся также в городе Шелмецбанья в 1786 году. Об известности города свидетельствует тот факт, что знаменитый химик Фуркруа в своем выступлении перед национальным конвентом французской революции в 1794 году в интересах создания политехнического института /Ecole Polytechnique/, упомянул горную академию Шелмецбанья, как образец. Эта академия отличалась своими методами лабораторных занятий, для которых использовались наиболее важные справочники и учебники данной отрасли науки.

Основа библиотеки горной академии Шелмецбанья состояла из рукописей и технических книг первых знаменитых профессоров - Миклош Якен, Янош Скополи, Криштоф Делиус, - Трауготт и т.д. - многочисленные из которых переведены и изданы за границей, как например "Основы ведения горных работ" профессора Делиус были изданы парижской академией наук на французском языке. Большую ценность представляют труды профессора Пода, описывающие горные механизмы, применяемые в Шелмецбанья. Профессора Пода первым расширил библиотеку планомерно. Его наследник, Карой Тиренбергер, профессор энергетики и математики, являлся первым техническим библиотекарем, и ведал сборником книг академии в период от 1771-1779 гг. Как видно, первой технической библиотекой с самого начала ведали специалисты, имеющие техническое и естественно-научное образование, что отражается и в составе этого сборника. Позже, в 1809 году академия в Шелмецбанья расширилась благодаря созданию кафедры лесного дела, одновременно, и библиотека охватывает и эту отрасль науки.

В течение XIX века библиотека развивалась равномерно, по статистическим сведениям Венгрии за 1885 год состав ее равнялся 17.000 томов, ко времени второй мировой войны он увеличился до 38.000 томов. Высшее учебное заведение в 1919 году переселилось в город Шопрон и, одновременно с этим, в городе Селмецбанья прекратилась подготовка горных и лесных специалистов с высшим образованием. В настоящее время, такие специалисты готовятся на политехникуме лесной и деревообрабатывающей промышленности в городе Шопрон, а также и на политехникуме по тяжелой промышленности в городе Мишкольц. Для подготовки специалистов используются классические труды, происшедшие, по всей вероятности, из первой технической специализированной библиотеки.

ooo

MÓRA, L.: 200 years of the first engineering library of the Hungarian mining sciences

Special engineering libraries in Hungary started 200 years ago at Selmecbánya in the Higher Engineering Institution established in 1763. Founder of the library of the famous Mining Academy was professor of mathematics M. PODA by an acquisition of 106 volumes of books and periodicals in 1765. Books acquired for the Library of the Academy were enregistered in the accession book in 1770. According to this registration one can see the thematic distribution of the fond at the very beginning as follows: mathematics, physics and further chemistry, metallurgy and mine-engineering.

Fame of Selmecbánya originated from its natural resources, from the engineering developments introduced in the mining, and, from the early start of the engineers' education in Europe. Also the first international chemists' meeting was held in Selmecbánya in 1786. Its authority can be shown by being referred as a pattern by the famous chemist FOURCROY in a lecture held in the National Convent of the French Revolution in 1794 for the ends of establishing the École Polytechnique. The Academy was famous for its methodology on laboratory experiments applied in the curricula. This practical training needed the handbooks and textbooks of importance.

Bulk of the fond of the Library of Academy consisted of concepts and monographs of the early famous professors M. JACQUIN, J. SOPOLI, K. DELIUS TRAUGOTT etc. Some of these were translated and published abroad, as the book on mine exploiting of DELIUS in French at Academy of Science, Paris. The book entitled Mine engineering at Selmec written by the first systematic augmentee prof. PODA is a very interesting one. His successor was professor of mechanics - mathematics K. THIERENBERGER, the first engineer-librarian, who cared the book collection of the Academy in the years of 1771-1779 as professor librarian. One can see, that the first engineering library was even at start cared by specialists familiar in natural sciences, processing technical knowledge as well, which made the due effect on the thematic distribution of the fond. In 1809 the Academy was augmented with an institute of forestry, so the collection themas were expanded to the forestry, too.

In the nineteenth century the library grows proportionately and, the national statistics of the year 1885 shows a fond of 17 000 volumes increased toward the years of the First World War to 38 000 volumes. In 1919 the Academy was settled to Sopron, so at Selmecbánya the higher education in mining and forestry were cut. This time the special education took place at the University of Forestry and Lumber Industry, Sopron and University of Mining and Metallurgy, Miskolc, where the classics from the first engineering library used in teaching.

